

PARTENERIATELE EDUCATIONALE CA MIJLOC DE PROMOVARE A IDENTITĂȚII CULTURALE ÎN CONDIȚIILE PROVOCĂRILOR SOCIETALE

EDUCATIONAL PARTNERSHIPS AS A MEANS OF PROMOTING CULTURAL IDENTITY UNDER THE CONDITIONS OF SOCIETAL CHALLENGES

Mihai Tabita,

doctorandă,

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău

ORCID: 0009-0003-9483-9594.

CZU : 373.013.43

Abstract

The article highlights the importance of educational partnerships as a means of promoting cultural identity in the conditions of societal challenges, in which each student must know the customs, traditions, distinctive signs of the people and the history of his country. The author insists on the importance of collaboration between school institutions and houses of culture, museums, etc., in order to form a cultural identity in students through its interaction with various agents with whom they interact, including the mass-media.

Keywords: *educational partnerships, school, mass-media, cultural identity, societal challenges.*

Ansamblul de împrejurări culturale în care ne aflăm deschide multe căi spre schimbarea modului în care se gândește paradigma educației. Contextul sociocultural este contradictoriu, instituțiile școlare, dar și culturale încearcă să răspundă noilor cerințe prin căutarea neîncetată a modalităților de acțiune și a resurselor celor mai eficiente pentru provocările sociale actuale.

Forțele puternice care evidențiază continuitatea în educație, impun în structura educației schimbări fundamentale. Noi ne aflăm în era discontinuității, una postmodernă, ce, după cum afirma Rosenau, „este o lume rapidă, complexă, nesigură și comprimată, care oferă mai degrabă complexitatea decât simplificarea, diversitatea mai degrabă decât unitatea.”

Gustavson explică ideea că dorința de schimbare și performanță sunt coexistente cu mentalitatea rutinei, în care oamenilor le este teamă de inovații radicale, deoarece preferă familiarul, dar și pentru că interesele ascunse ale acestora sunt legate de contextul prezent. Ei dau dovadă de rezistență la schimbare, de inerție

instituțională, prin care mențin mașinăria în funcțiune la fel cum o făceau și în trecut, dacă nu apar schimbări majore care să pună presiune pe proces.¹

În societatea cunoașterii, așa cum este cea contemporană, se impune ca școala să dețină o poziție fundamentală, relevând progresul societății prin indicatori economici, prin indicatori referitori la tipurile de performanță, privind activitățile educative și modul de organizare a cunoașterii prin modalitățile de distribuire a educației în societatea contemporană plină de provocări.

Pentru ca o organizație școlară să fie eficientă este nevoie să promoveze ideea că fiecare elev trebuie să progreseze în ritmul său, fiind influențat de factorii socioculturali și familiali în care se regăsește, asigurându-se de atingerea celor mai înalte standarde, prin intensificarea aspectelor care pot dezvolta elevul și pot face ca succesul să fie îmbunătățit de la an la an. Astfel, instituțiile școlare pot să colaboreze cu familia și comunitatea, prin parteneriate educaționale pentru a dezvolta personalitatea elevilor.

Parteneriatele educaționale presupun colaborarea dintre agenții educației sub diferite forme și modalități având ca scop formarea personalității elevului. Agenții educației interacționează și cooperează, unindu-și eforturile pentru a realiza acțiuni educative comune. Formarea integrală a personalității elevului se face prin colaborarea dintre școală-familie-comunitate (primărie, Biserică, bibliotecă, muzeu, centre sportive, instituții culturale, mass-media, ONG-uri, centre de creație, întreprinderi economice, poliție, policlinică etc.).

Din motive culturale și istorice, apariția internetului a „instituționalizat” ideea de rețea ca mediu normativ, și în acest sens, a permis unor teoreticieni să regândească difuzarea ca un mediu prin care poate influența elevii. Există influențe educative care nu sunt intenționate, sistematice și organizate și sunt exercitate asupra personalității elevilor la nivelul grupului de prieteni, familiei și comunității ca mediu social căreia îi aparțin. În condițiile provocărilor societății contemporane, educația informală, cea prin mass-media, reprezintă un factor educativ care are o pondere semnificativă în modelarea personalității umane.

La realizarea acestui obiectiv contribuie întregul sistem social și cultural. Astfel, un parteneriat cu acești factori educativi este de dorit și necesar pentru un aport relevant în educație, formând în același timp și identitatea culturală. Punctul crucial este această independență. Este necesar să înțelegem cum (chiar și atunci când ne uităm la televizor sau ascultăm radioul, urmărim videoclipuri pe You Tube)

---

¹ Cerghit I. *Mass-media și educația tineretului școlar*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972.

mediul de comunicare difuzat ne influențează viața individuală. Mass-media poate contribui la îndeplinirea unei mari diversități de trebuințe educaționale, atât în școală, dar și în exterior, aducând o mare contribuție la îmbunătățirea calității procesului de învățământ.

Parteneriatele educaționale care vor să contribuie la dezvoltarea identității culturale sunt realizate prin colaborarea școlii cu instituții culturale, muzee, case de cultură etc. care ajută elevii să își lărgescă orizontul cultural, ca deziderat intelectualist, să se autoperfecționeze și să își cunoască obiceiurile, tradițiile și valorile care sunt promovate de cultura contemporană din patria lor. Omul trebuie să se dezvolte pe tot parcursul vieții sale, iar bazele care se pun încă din primii ani ai școlarității mici conlucrează pentru a integra activitățile socioculturale să valorifice influențele factorilor extrașcolari având ca scop autoperfecționarea. Mass-media are un rol important în îndeplinirea dezideratului de educație permanentă, întrucât are capacitatea de a transmite rapid și continuu un mare volum de informații către un public dispersat, prin care modelează opinii legate de viață, valențe educative, atitudini, comportamente, valori ale științei și culturii. Comunicarea prin mesaje mediatice poate devenii eficientă dacă aduce valoare educației prin lărgirea orizontului intelectual al personalității elevului.

Acțiunile acestui mediu educogen, alături de acțiunile celorlalte medii de influență educativă asupra formării personalității elevului, pot să diversifice experiențele cognitive și comportamentale ale elevilor în acord cu provocările societății contemporane. Identitatea culturală reprezintă capacitatea unui individ de a se asocia și a se simți parte integrantă a unui grup, bazat pe cultura lor. Cultura se referă la limbă, rasă, religie, patrimoniu, clasă socială etc. Aceasta este transmisă de la o generație la alta, construindu-se structura socioculturală. Ea este de o importanță majoră pentru înțelegerea noastră, a universului și a lumii înconjurătoare. Mediul și oamenii sunt acei factori importanți care condiționează omul față de cultura căreia îi aparține.²

În contextul provocării societale în care, din cauza pandemiei Covid, a războaielor, a schimbărilor climatice, a dezastrelor naturale, există o mare mișcare a imigranților, școala este datoare să aibă parteneriate educaționale prin care să își identifice valorile culturale, să le facă cunoscute elevilor și să îi ajute să înțeleagă istoria țării și rădăcinile culturale pentru a se putea adapta cu ușurință pe noul teritoriu. Astfel, efortul adaptabil se realizează cu ușurință prin adoptarea unor patternuri culturale noi. Robert Sternberg a studiat teoria „inteligențelor de succes”,

---

² Bunescu G. *Școala și valorile morale*. București: EDP, R.A., 1998.

definite ca exprimare a inteligenței unui om în viața de zi cu zi, iar cea care ajută să rezolvăm problemele întâlnite este gândirea analitică și gândirea critică.

Problema identității noastre culturale a apărut încă din 1840, când Mihail Kogălniceanu afirmă că „dorul imitației s-a făcut o mânie primejdioasă pentru că omoară în noi duhul național”. Asumarea identității culturale în context european a României a început încă din secolul al XIX-lea, când valorile occidentale sunt clar orientate.³

Școlile trebuie să se implice mai mult în organizarea și promovarea de activități culturale, elevii să participe la activități culturale, înțelegând faptul că acestea sunt la fel de importante ca activitatea școlară, instituțiile culturale (teatre, muzee etc.) trebuie să organizeze proiecte adresate publicului larg, dar în special elevilor. Instituțiile culturale și instituțiile școlare trebuie să încheie parteneriate prin care să colaboreze în organizarea activităților culturale. Participarea oamenilor la activități care presupun creativitate (cântarea la un instrument/cu vocea, dansul, jocul pe o scenă/film/piesă de teatru, activități de fotografiat, activități artistice, precum desenul, sculptura, pictura, activități de artizanat, activități creative pe calculator etc.) pot fi realizate prin colaborarea școlilor cu diverși agenți educaționali din diferite instituții culturale.

ONG-urile sunt organizații nonguvernamentale culturale care primesc fonduri nerambursabile, din domeniu cultural, pentru a organiza și desfășura proiecte culturale.

Ministerul Culturii a organizat diverse proiecte, cum ar fi: Anul Cărții, Ziua Culturii Naționale etc.

Alte organizații care își desfășoară activitatea pentru promovarea identității culturale sunt: Centrul Național al Cinematografiei, Departamentul pentru Relații Interetnice, autorități publice locale și consilii județene, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile etc.

În perioada pandemiei, sectoarele culturale și creative au fost reziliente, dar cu ajutorul unor programe, România poate să beneficieze de cel mai mare buget de până acum. Sunt invitați să colaboreze creatorii și profesioniștii din sectorul cultural. Acest program poate să investească în inovarea tehnologiilor digitale, realitate virtuală sau să finanțeze parteneriate în domeniul jurnalismului pentru promovarea educației în mass-media.

Sistemul de învățământ actual poate fi clasificat pe diferite niveluri:

---

³ Ennaji M. *Multilingualism, Identitate Culturală și Educație în Maroc*. Springer Science & Business Media, 2005.

- nivel macro: sistem de învățământ social;
- nivel mezo: sistemul de învățământ comunitar și școlar;
- nivel micro: procesul de predare-învățare, dezvoltare mass-media.

Sistemul de învățământ este format din elevi, cadre didactice, resurse materiale pentru educația formală sau informală, procesul de educație, locurile de învățare, școli sau medii informale (acasă, biblioteci etc.). Dacă acesta se va adapta provocărilor societale în care coexistă, atunci va avea rezultate remarcabile favorabile dezvoltării beneficiarilor educației. Prin activitățile extracurriculare se urmărește dezvoltarea unor aptitudini, talente și cultivarea unui stil civilizat de viață, dar și adoptarea unui comportament creativ în diferite contexte. Toate aceste activități extrașcolare conlucrează la consolidarea relației dintre părinți și școală. În perioada pandemiei, părinții au remarcat diversitatea activităților propuse de cadrele didactice, dedicarea, profesionalismul și munca acestora, dar au avut ocazia să realizeze și cât de important este să investească în dezvoltarea talentelor copiilor.

Multe activități s-au desfășurat în mediul online, tururi virtuale, excursii virtuale la muzee, scrierea unor jurnale cu ajutorul unor aplicații: storyjumper/bookcreator sau vizionarea unei piese de teatru din cadrul atelierelor de artă dramatică.

Elevii sunt interesați de activitățile artistice și recreative care au ca rol dezvoltarea creativității, respectarea drepturilor omului, conștientizarea consecințelor poluării, educația pentru păstrarea valorilor etc.

Beneficiile parteneriatelor educaționale ca mijloc de promovare a identității culturale în condițiile provocărilor societale sunt multiple. Dintre cele mai frecvente amintim dezvoltarea identității culturale la elevi, cunoscând obiceiurile, tradițiile, valorile reprezentate de cultura în care ne găsim și credințele comunității. Elevii se vor dezvolta pe baza acestora și astfel vor fi parte integrantă a grupului social și mai târziu adulți care vor face provocărilor societale. În educație, baza solidă la care să ne raportăm pentru determinarea schimbării permanente a realității îl constituie relațiile bine stabilite dintre școală, familie și comunitate.

O activitate pentru promovarea identității culturale prin intermediul parteneriatelor educaționale o constituie proiectul comunitar de limbă și cultură română, în care pot avea loc cursuri de limbă, geografie română și istorie, cursuri de muzică și de arte, dar și evenimente speciale cum ar fi: concerte, târguri-concerte caritabile, drumeții, serbări.

Învățarea interculturală este ancorată în principiul cunoașterii altor culturi. Scopul acestei învățări este a colabora și a împărtăși experiențe pentru a ajuta la îmbunătățirea valorilor culturii. Pentru promovarea culturii și dezvoltarea unei

identități culturale, în parteneriatele educaționale se pot implica autoritățile locale, alături de școală, care participă la o diversitate de programe și proiecte educaționale, activități nonformale (proiecte, spectacole, proiecte, activități sportive, ateliere artistice etc.). Primăria sprijină foarte mult școala prin alocări de fonduri, investiții în infrastructură și diverse dotări tehnice. Aceste colaborări cu autoritățile, instituții și organizații de diferite tipuri țin de rolurile tradiționale din comunitate, dar și de manifestarea atribuțiilor legale.

În concluzie, considerăm că trebuie să existe în permanență o îmbunătățire a parteneriatelor școlare, mai ales în condițiile provocărilor societale. Pentru a fi eficient, un sistem de învățământ trebuie să țină seama de toate componentele educaționale prin stabilirea corelațiilor funcționale dintre educația formală și forțele educaționale extrașcolare. Edgar Faur descrie această legătură „ca un proces de a împleti educația și țesutul politic, social și economic, în celulele familiei, în viața civică și comunitară.”

Deoarece educația nu se limitează doar la spațiul școlar, fiind un proces complex care depășește limitele sistemului instituțional de învățământ, elevii pot învăța sub influența mai multor factori educogeni manifestați pe plan social. Dintre acești factori educogeni face parte și mass-media care contribuie la modelarea personalității umane, dar care își exercită influența în toate sferele vieții sociale. Rolul privilegiat în realizarea educației îl constituie sistemul de învățământ, dar și ceilalți factori instituționali sau neinstituționali implicați. Familia, mass-media, instituțiile cultural-științifice, organizațiile sunt factori cu rol modelator în personalitatea elevului.

Stanciu Stoian scrie despre consecințele formative ale integrării noastre într-un sistem relațional în mediul social prin care toți suntem legați într-un fel sau altul de societatea în care trăim și suntem formați după valorile pe care aceasta le transmite. Fiecare tip de cultură generează un anumit tip de personalitate.⁴

În cadrul multiplelor activități desfășurate, între școală-familie-comunitate are loc un transfer de informații, de modele simbolice, comportamentale și spirituale, formând personalități în conformitate cu exigențele de ordin cultural, moral-civic și profesional.

Un mijloc modern al relației omului cu lumea contemporană îl constituie mijloacele actuale de comunicare prin intermediul tehnologiei. Mass-media reprezintă un factor educativ care influențează semnificativ comportamentele elevilor. Una dintre provocările societății contemporane este ca prin intermediul mass-mediei să se formeze comportamente adecvate valorilor societății. Educației

---

⁴ Neagu C. *Creativitate în învățământ*. Focșani: Editura Terra, 2004.

tradiționale și se asociază o educație complementară, ca mijloc de transmitere a valorilor culturale și de formare a identității culturale la elevi. Mass-media educă prin transmiterea informațiilor, prin impunerea valorilor, modelelor comportamentale și atitudinale, contribuind la constituirea unui cod sociocultural al elevului.

Acționând împreună, școala și mass-media pot să satisfacă exigențe formative înalte pe care provocările societății contemporane le impun membrilor ce o alcătuiesc, formând în același timp o identitate culturală a elevilor.⁵

Bibliografie:

1. Bunescu G. *Școala și valorile morale*. București: EDP, R.A., 1998.
2. Cerghit I. *Mass-media și educația tineretului școlar*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972.
3. Ennaji M. *Multilingualism, identitate culturală și educație în Maroc*. Springer Science & Business Media, 2005.
4. Neagu C. *Creativitate în învățământ*. Focșani: Editura Terra, 2004.
5. Thompson B. *Media și modernitatea. O teorie socială a mass-media*. București: Editura Antet, 2000.

---

⁵ Articolul a fost elaborat în cadrul Proiectului 101085561 — TEIDCIPEI — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH The European identity development through culture in the process of European integration.